

Der er et liv før Afrika – og et liv efter

At være humanitær handler i bund og grund om én ting: at et individ rækker ud efter et andet og skaber et humanitært rum omkring den enkelte midt i en svær situation.

Eventyrlyst og nysgerrighed har været mit kendetegn livet igennem. Derfor besluttede jeg i forbindelse med mit bachelorprojekt at pakke rygsækken og vinke farvel til det trygge og sikre. Jeg ville til Ghana. Årsagen til at jeg arrangerede min valgfrie periode i Ghana, er min store interesse for global sundhed og min lyst og motivation til både faglig og personlig udvikling. Jeg elsker at rejse, opleve nye kulturer og bruge min uddannelse og kvalifikationer, der hvor der er hårdt brug for dem. Mit arbejde og fokus i Ghana lå på sundhedsprofessionernes globale virke samt globale sundhedsproblemstillinger i forhold til kvinder og børns sundhed, især med hovedvægt på hiv/aids epidemien. Inden min afrejse fik jeg etableret samarbejder med Moree Health Centre i Cape Coast, Rophi Private Clinic i Kumasi og en lokal NGO i Tamale.

Følger man Bolgatanga Road ud af Tamale centrum kommer man ud til områderne Jisonayilli og Kanvilli, hvor Jisonayilli Road går ned på venstre hånd. På denne vej, lige efter det store mangotræ, ligger der et gult hus på højre hånd. Her bor organisationen NORSAAC (Northern Sector Action Of Awareness Center), der primært arbejder med reproduktiv sundhed og kører et stort hiv/aids projekt finansieret af Action-aid. Jeg havde hjemmefra i samarbejde med AXIS en dansk NGO, arrangeret et længere ophold hos organisationen. NORSAAC arbejder med interaktionsundervisning og dialogbaserede workshops i de lokale og isolerede landsbysamfund for at skabe bedre forhold for marginaliserede grupper og bryde tabuer, især omkring hiv/aids.

Af bioanalytiker //
Ahlam Chemlali
Bioanalytikerstuderende
Bioanalytikeruddannelsen
Metropol, København

Ahlam Chemlali kan kontaktes på email
ac_styrer_verden@msn.com hvis du vil vide
mere om hendes praktikophold

DAGBOG

EN HELT ALMINDELIG DAG MED NOORSAC

05:35

Alarmen går i gang. Det er fredag den 25. september 2009 i det nordlige Ghana, Tamale. Jeg er stadig lige så spændt, som da jeg landede lettere nervøs i Accra Airport i det Sydlige Ghana for to uger siden. Indtil videre har ikke to dage været ens.

05:50

Allerede 3 ubesvarede opkald fra Maria, min kontaktperson og Health Project Officer i NOORSAC. Jeg kigger ud af vinduet og ser, hun står dernede og venter. Skynder mig ned. Maria står med sit sædvanlige store varme smil og fantastisk hvide tænder: "Good morning Ahlam, ready for a new day?" "Always Maria", svarer jeg hurtigt, mens jeg gnubber søvnen ud af mine øjne. Så er det afsted. Mens vi går ned mod taxaerne får jeg briefet dagens program. Missionen for i dag er et besøg i Mpaha, en lille landsby øst for Tamale. Her er planen at undervise en skole om hiv/aids og hiv-teste de unge skoleelever efterfølgende. Jeg glæder mig allerede.

06:16

Hopper vi i den første taxa til Japan Motors, derfra skifter vi til en Tro-Tro til Mpaha Junction, tredje skift bliver til en lille 'taxa', der mest af alt ligner noget, der burde ligge på en losseplads med et R.I.P-skilt som nummerplade. I skrotbunken sidder der nu fire voksne og to børn bagi og Maria og jeg på et halvsmdret forsæde. Jeg spørger Maria lige så snart motoren går i gang, hvor langt der er. Maria kigger på mig og griner: "62 km, just sleep." Jeg tager en dyb indånding. Vejen er smal og hullet. Jorden er orange og rød, jeg stikker hånden ud af det ikke eksisterende vindue, og det høje stærke græs kildrer mine fingre, solopgang i horisonten, kølig morgenbrise i ansigtet og håret. Ghana er ved at stå op. Hvis jeg for et kort øjeblik kunne glemme smerten i halebenet, så var det fantastisk smukt.

Hiv-kit og materiale til dagens mission.

Maria og jeg griner.

Absurd situation, som jeg desværre meget ofte blev udsat for under turen. At hiv-teste på små børn der ikke aner, hvad der foregår, eller hvad de testes for, og hvordan skal man give et positivt resultat?

08:12

Nu er det nok. Bump efter bump efter bump, dyt efter får. Efter køer. Efter høns. Efter børn. Motoren lyder som en bjørn i brunst, vi bevæger os i sneglefart, og chaufføren, der ikke ser ud til at være en dag over 17, prøver ihærdigt at undgå alle de dybe huller og sovende dyr. Vi sidder i den mest ubehagelig position, trods adskillige mislykkede forsøg på at finde en behagelig stilling, med højre balle mast oppe af en halvkaldet dør med skruer og møtrikker boret ind i huden, fødderne knust op af Marias, et haleben der skriger om nåde, og med en gennemsnitshastighed på MAX 20 km/t. Det føles som en evighed.

10:00

Ankomst til Mpaha. Hopper ud af torturvognen og ånder lettet op. Prøver at rette ryggen langsomt op og ryster benene, endelig så skal vi i gang. Jeg kigger mig omkring. Ingenting. Ingen. Taxaen kører væk med det samme. Maria og jeg kigger på hinanden. Det er den mest isolerede og menneskeforladte landsby nogensinde. Vi går rundt og leder efter mennesker. Maria er vred. Ingen har nogen ide om vores besøg. Det er ikke nyt for hende. Vi er så langt ude på landet, at selv Maria, som er ghaneser, ikke kan kommunikere med de indfødte. Vi venter

på én, der kan forklare situationen. Høvdingen kommer os i møde. Han er ligeså gal og skuffet over, at han ikke har modtaget information om vores hiv workshop i dag. Han undskylder og forklarer, at de ingen forbindelse til omverdenen har, ingen radio, ingen telefoner, ingenting. Maria hvisker til mig, at dette er Afrikas største problem i en nøddeskal. Kvinder bliver ikke taget seriøst. Tragisk, trist og rigtigt. Jeg mumler til mig selv, at det sgu ikke kun er i Afrika.

12:30

Mpaha School. Maria gør klar til oplægget og stiller spørgsmål til eleverne for at finde deres niveau. Høvdingen har i mellemtiden spredt budskabet, så hele landsbyen lige pludselig kender til vores besøg. Jeg fornemmer hurtigt, at denne landsby sjældent får besøg udefra og slet ikke med en 'Bruenie', som jeg dagligt blev kaldt i Ghana. Det betyder 'White Man', hvilket er ret komisk for mig, da jeg har Nordafrikanske rødder. I Ghana er jeg en blegfis, i Danmark det sorte får. Børnene herfra havde aldrig set en 'hvid', når de så mig, løb de, så de stod 1 meter fra mig og stirrede med åben mund og store bambi-øjne og udbrød højt: "How are you Bruenie?" og jeg hilste igen på traditionelt ghanesisk: "Antelle Naa Bibi", og så blev bambi-øjnene dobbelt så store, og der udbrød stor latter og forvirring hos de små. De dansede omkring mig, sang og grinte. En smittende livsglæde jeg aldrig kan blive træt af. >

15:30

Hiv-teste landsbyen. Jeg får et lille rum til rådighed, en stol og en seng. Jeg gør tingene klar, river små vatrondeller ud, så små at der er nok til alle. Sætter handskerne godt på, skal helst ikke skifte dem, da de er en mangelvare. Åbner hiv-kittet fra First Response importeret fra Indian. I et splitsekund overvejer jeg kvaliteten, men det er der ikke tid til, om et øjeblik vælter det ind med unge, der skal afgjort deres status. Hiv positiv eller hiv negativ. Det er absurd, jeg føler mig som en slags dommer. Adam, landsbyens tolk, eller bare fyren der snakker engelsk, oversætter det, jeg siger til dem. Jeg noterer navn, en cirka alder samt husnummer. Jeg tager blodprøver, overfører til kittet og venter 15 minutter på en reaktion, 1 strek for negativ, 2 eller 3 streger for hhv. hiv-1 positiv eller hiv-2 positiv. Hver halve time kalder jeg navnene ind til mig og giver dem deres status på testen. Og sådan forløb dagen. Maria iagttager mig på afstand og smiler blidt, når jeg engang imellem kigger fortvilet på hende. Jeg ender med at have testet 65, og alle er negative. Dette er et resultat især Høvdningen, den religiøse leder og skolelederen var meget tilfredse med. Det var jeg selvfølgelig også, men oveni min lettelse tog min kynisme over, og jeg kunne ikke lade være med at spekulere om hiv-kittet nu var 100 % sikkert, eller om de, der måske var i tvivl om deres status, ikke var dukket op?

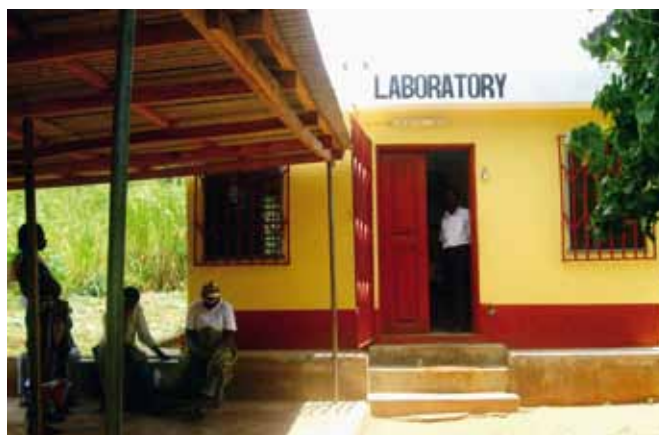
19:45

Hjemme igen. Kollapser på sengen. Spiser nogle bananer og tager min obligatoriske Malaronepille, træt af at lege russisk roulette med malariamyggene. Sikken en dag. Det er en rar følelse. Jeg beundrer Maria. Sikken et job. Sikken en verden. Det er både fantastisk og forfærdeligt, et gennemgående paradoksal dilemma i Afrika. Ikke to dage er ens. Hver dag er ny. Ny udfordring. Nyt sted. Nye mennesker. Nye problemer. Hver dag. Der er et liv før og efter Afrika. Glæder mig til i morgen. ▣

Øverst ses laboratoriet, med komplet udstyr. På trods af dette foretages der dagligt rutineprøver for forskellige typer af malaria, tuberkulose, hiv1 og -2, syfilis, tyfus og gul feber. Der undersøges også for blandt andet seglcelleanæmi og parasitter og infektioner i urin og fæces. Vi testede endda blod for leverbetændelse, både hepatitis B og C. Alt dette foregik fuldstændig manuelt og meget effektivt. De havde ingen pipetter til rådighed, men brugte mundpipette-teknikken, selv til højrisiko biologisk materiale, hvilket var et chok for mig.

Laboratoriet er bemanded 24 timer i døgnet af de to unge kvikke bioanalytikere, eller biomedical scientists, Bondzi og George. Tropemedicin og parasitologi er nøgleord, og det mestrede de to. Jeg blev hurtigt lært op fra dag 1, og fik stor indsigt i deres verden og enorm respekt for deres viden og arbejdsglæde. Det var hårdt at opleve, og det gjorde stort indtryk at se, hvor lidt de havde, og hvor stor en forskel de gjorde. Det var fantastisk, at de fik resultater ud hurtigt og diagnosticerede effektivt og dermed reddede liv med så få ressourcer. Bondzi og George arbejder lange dage og alle ugens dage, undtagen søndag, uden pause og brok til sølle 150\$ fast om måneden. Det er en arbejdsmoral, man sjældent møder.

Moree Health Centre i Cape Cost er fyldt med lyde - barnegråd og latter, mødre, som småsludrer, synger og trøster, og personale, som diskuterer dagens arbejde. Et af rummene på sundhedscenteret er mere stille end de andre, men aktiviteten i rummet, som er laboratoriet, er intensiv. Følger man skiltene og pilene på væggene, ender man bag sundhedscenteret, omgivet af træer og grønne arealer så langt som øjet skuer. Til højre ses det lille laboratorium udefra og det tilhørende udendørs "venteværelse".

Jeg er ved at foretage en blodprøve, der skal fastslå hæmoglobinindholdet i den lille piges blod. Man bruger en test, der indeholder et antal "skiver" i forskellige brune toner, der svarer til et bestemt hæmoglobinindhold. Så sammenligner man farven på blodprøven fra patienten, som opbevares i et prøveglas, med farvenuancerne på skiverne i testkomparatoren. Lavt hæmoglobinindhold betyder, at patienten har anæmi - et lavt antal erythrocytter og jernmangel. Patienter, som har malaria, er ofte anæmiske, eftersom malariaparasitten angriber erythrocytterne. Efter en Giemsa-farvning foretages en mikroskopisk undersøgelse af blodet til identificering og diagnosticering af malariaparasitter.

Dette er alt udstyret. Oplevelser som disse sætter mit arbejde i Danmark i perspektiv. I denne del af verden er der ikke plads til spild, her betyder den mindste vatrondel noget. Handsker genbruges ved at vendes på vrangen, mikroskopslides, fæcesglas og urinkopper steriliseres, koges, sprittes af og genbruges - selv det, der ikke burde genbruges, genbruges. Det er hårde vilkår.

Dette er apoteket. Bioanalytikeren i Ghana har overtaget mange af lægens funktioner såsom diagnosticering og udskrivning af medicin. Fordi der er så ringe vilkår og dårlig løn i sundhedssektoren, tager størstedelen af lægerne til udlandet, lige så snart de er uddannet. Dette udsulter landet og skaber fuldstændig stilstand. Konsekvenserne er, at de øvrige sundhedsprofessioner må overlape hinanden. Bioanalytikeren, jordmoderen og sygeplejersken samarbejder derfor på kryds og tværs, og der gives en hånd, hvor der er brug for den. Jeg har blandt andet deltaget ved fødsler og hjulpet til ved omskæringer. En bioanalytiker i Ghana skal både være specialist på sit eget felt, og hvis fx jordmoderen er syg, skal man kunne træde til. Dette skaber en helt speciel dynamik og samhørighed på arbejdspladsen.

På skolebesøg med den lokale NGO, NORSAAC. Jeg må erkende, at jeg i kraft af NORSAAC's store erfaringer med reproduktiv sundhed blev fagligt udfordret i en grad, jeg ikke havde forventet. Jeg må også erkende, at de bekymringer, jeg på forhånd havde haft omkring de kulturelle og religiøse forhold, blev gjort til skamme.

I taxa på vej hjem fra workshop i Moglaa, en lille landsby syd for Burkina Faso. Jeg hviler øjnene for en kort stund, da jeg hører ordene "BRUENIE BRUENIE" i mit øre, og lige pludselig stikker der hoveder ind af vinduet. Endnu et fantastisk møde med lokalbefolkningen, der gang på gang giver mig livsbekræftende oplevelser.

Hiv- interaktionsundervisning i et lille lokalsamfund i det nordlige Ghana. I midten forrest sidder høvdingen med sine chairmen, bagved Magazias og kvinderne og bagerst de unge. Et hierarki, der giver genklang landet og kontinentet over.